

Nr 308

Av fröken **Elmén**, i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om
*anslag till Upplysningsarbete rörande mellanfolkligt
 samarbete och utrikespolitiska frågor.*

(Lika lydande med motion nr 252 i Första kammaren)

Stockholm den 23 januari 1964

Brita Elmén

Nr 309

Av herr **Spångberg m. fl.**, om en *successiv minskning av försvars-
 kostnaderna, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 265 i Första kammaren)

År 1958 beslöts en kostnadsram för militärutgifterna, som för budget-
 året 1958/59 bestämdes till 2 817 000 000 kronor. Den nu framlagda för-
 svarspropositionen omfattar i utgifter 4 105 908 000 kronor, en ökning
 från innevarande budgetår med 1 51 800 000 kronor. De verkliga kost-
 naderna är dock betydligt högre, då omkostnader för försvarsändamål
 ingår i andra huvudtitlar samt även förekommer inom kommuner och
 privata företag. Till de verkliga kostnaderna måste naturligtvis även räk-
 nas den förlust för den värdeskapande produktionen av arbetstid, som
 lages i anspråk för militära ändamål.

Förklaringen till vårt lands höga militärkostnader ligger i ansträngning-
 arna att experimentera, anskaffa och ständigt företa ändringar av vapen
 och dylikt. Departementschefen bekräftar detta i fjolårets försvarspro-
 position samt konstaterar, att »*stora ansträngningar görs för att anskaffa
 och utveckla moderna vapen och vapenbärare. Inmot hälften av försvars-
 budgeten har använts för sådana ändamål*». Här kan sålunda betydande
 besparingar genomföras utan att fördenskull ändringar eller omställningar
 i själva försvarsorganisationen företas.

Allmänt konstateras att de senaste åren medfört en avspänning i det

s. k. kalla kriget och inom det storpolitiska området. Alltmer medges att öst och väst måste leva tillsammans under fred och samarbete. Förenta Nationernas generalförsamling har uppmanat alla länders regeringar att göra allt för att nå en konstruktiv lösning för minskning av rustningarna. Församlingen har förklarat sig »besjälad av en önskan att rädda nuvarande och kommande släktled undan faran av ett nytt och förödande krig. I detta syfte strävar församlingen efter att en gång för alla hejda kapprustningarna och att utnyttja de härigenom friställda resurserna till mänsklighetens bästa . . . Församlingen förklarar sig anse, att frågan om en allmän och fullständig nedrustning är den viktigaste, som världen för närvarande har att taga ställning till.»

Ansträngningarna att nå en ordning med internationella fredliga överenskommelser har under det gångna året rönt viss framgång. Genom provstoppsavtalet 1963 togs ett första steg på väg mot rustningsbegränsningar. Avtalet innebär en omedelbar vinst i det att den förgiftning av luft, jord, vatten och levande varelser, som uppstått vid kärnvapenproven, icke ökas genom nya prov. Ett betydande framsteg ligger i den i avtalet deklarerade målsättningen, som förklaras »vara att uppnå överenskommelse om allmän och fullständig avrustning under strikt internationell kontroll». Denna deklaration måste betraktas som förpliktande i syfte att förverkliga nedrustning. Vårt land, som inom FN bidragit till avspänning och framlagt förslag till kärnvapenfria zoner — den uppmärksammade Undénplanen — bör ge ett ytterligare bidrag till fredspolitikerna genom att i år icke höja militärkostnaderna. I anslutning till FN-resolutionen och provstoppsavtalets målsättning bör den i försvarspropositionen föreslagna höjningen avslås.

Som redan konstaterats kan betydande nedskärning av militärkostnaderna ske, genom att experimenten som utföres i kapprustningssyfte dämpades ner. Även om detta i och för sig inte innebär någon nedrustning, så visar det en strävan att åstadkomma något positivt i enlighet med FN:s rekommendationer. Med hänsyn till den i olika sammanhang deklarerade målsättningen om nedrustning, är det orimligt att fortsätta det kapprustningsprogram, som förnyades före godkännande av provstoppsavtalets målsättning. Vi föreslår att regeringen snarast möjligt tillsätter en utredning med uppdrag att utarbeta riktlinjer och förslag till successiv nedrustning. Av härigenom sparade medel bör betydande belopp anslås till uppbyggnad och hjälpverksamhet i utvecklingsländerna.

Med hänvisning till vad här anförts hemställes,

att riksdagen vid behandlingen av fjärde huvudtiteln måtte besluta

att som erkännande av principen om nedrustning minska anslaget från föreslagna 4 105 900 000 kr. med 151 800 000 kr. till 3 954 100 000 kr.;

att en parlamentarisk utredning snarast må tillsättas med uppgift att utreda och framlägga förslag om en ändamålsenligare försvarsorganisation med successiv minskning av försvarskostnaderna, samt
i princip uttala att kärnvapen ej skall införlivas i svenska försvarsorganisationen.

Stockholm den 23 januari 1964

Aug. Spångberg

Eric R. Carlsson

Gunnar Carlsson

Tekla Torbrink

John Lundberg

Nr 310

Av herr **Anderson** i Sundsvall **m. fl.**, i *anledning av Kungl. Maj:ts framställning om anslag till Bidrag till vissa kommunala gymnasier m. m.*

(Lika lydande med motion nr 325 i Första kammaren)

Den praxis som hittills tillämpats för förstatligande i kommunala gymnasier innebär att förstatligandet av ett treårigt gymnasium påbörjas, med en årskurs i sänder, tidigast det sjätte läsåret, medan det successiva förstatligandet av ett fyraårigt gymnasium inleds tidigast det sjunde läsåret. I 1963 års statsverksproposition föreslog Kungl. Maj:t förstatligande fr. o. m. budgetåret 1963/64 av de gymnasier, vilka enligt ovan angiven praxis stod i tur för förstatligande. De var det året fem till antalet. Sedan genom ett antal motioner hemställts dels om förstatligande av samtliga kommunala gymnasier i sin helhet fr. o. m. den 1 juli 1964, dels om förstatligande av vissa namngivna gymnasier — utöver dem Kungl. Maj:t »tidtabellsenligt» föreslagit — beslöt riksdagen på statsutskottets förslag (utl. nr 145) att utöver de fem kommunala gymnasier, vilkas förstatligande enligt propositionen skulle påbörjas budgetåret 1963/64, ytterligare fem kommunala gymnasier successivt skulle förstatligas från samma tidpunkt. I enlighet med detta riksdagsbeslut påbörjades läsåret 1963/64 förstatligandet av tio kommunala gymnasier.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t emellertid blott följt den inledningsvis omnämnda »tidtabell» som enligt tidigare tillämpad praxis gällt. På grundval härav föreslås sju av de nuvarande kommunala gymnasier bli vad man skulle kunna kalla »ekonomiskt förstatligade». Med hän-